

การบริหารความร่วมมือในมิติใหม่ : ความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษานาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Management Collaboration in a New Dimension: Essential Needs for Enhancing
Educational Quality in Medium-Sized Basic Education Institutions

ดิเรก เตชะมา

เทือน ทองแก้ว

สุภาภรณ์ ตั้งดำเนินสวัสดิ์

นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Direk Thachama

Tuan Tongkeo

Supaporn Tungdamnemsawad

Doctoral Student, Doctor of Education Program in Educational Leadership, Suan Dusit University

Education Program in Educational Leadership, Suan Dusit University

Education Program in Educational Leadership, Suan Dusit University

Corresponding Author Email: direkthachama@gmail.com

วันที่รับบทความ: 23 ตุลาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 31 ตุลาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 1 พฤศจิกายน 2567

Received: October 23, 2024; Revised: October 31, 2024; Accepted: November 1, 2024

บทคัดย่อ

ปัญหาของสถานศึกษานาดกลางประสบคือการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีปัจจัยหลายอย่างส่งผลกระทบ ได้แก่ การขาดแคลนครูวิทยากร เช่น จำนวนครูและงบประมาณที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนนักเรียนลดลง การพัฒนาจึงต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาความต้องการจำเป็น เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็น เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 222 คน ครูผู้สอน 370 คน รวม 592 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบจัดชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค PNI Modified และการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับปรับปรุง ($\bar{X}$ = 3.43, S.D. = .154) สภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = .385) 2) ความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็น โดยรวมค่า $PNI_{Modified} = 0.32$ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านวัสดุสิ่งของและ วัสดุอุปกรณ์ ด้านคนหรือบุคคล และด้านเงินหรืองบประมาณ และผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) แสดงให้เห็นว่าจุดแข็งของสถานศึกษาอยู่ที่ช่อง 2 ทั้ง 4 ด้าน

สรุปผลการวิจัย คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ความคาดหวังสูง จึงต้องการพัฒนา ชัดเจน โดยปัจจัยสำคัญ คือ คน เงิน วัสดุ และการบริหารจัดการ พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาที่ทันสมัย

คำสำคัญ: ความร่วมมือ; การบริหาร; ความต้องการจำเป็น; การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

Abstract

The problems faced by medium-sized educational institutions involve the management of teaching and the development of educational quality. Several factors impact these issues, including a shortage of resources, such as an insufficient number of teachers and budget constraints. Additionally, there has been a decline in student enrollment. Therefore, development requires collaboration from all sectors to strengthen the educational institutions. The purpose of this research were to study: 1) the current state and the expected state for the development of educational quality in medium-sized educational institutions at the basic education level, 2) the needs for the development of educational quality in medium-sized educational institutions at the basic education level. The research is divided into two phases: Phase 1 focuses on studying the current situation and the desired situation to enhance the quality of education in medium-sized educational institutions at the basic education level. Phase 2 investigates the necessary requirements for improving the quality of education in these institutions. The research employs a quantitative approach, with a sample consisting of 222 school administrators and 370 teachers, totaling 592 participants, selected through stratified random sampling. The data collection tool used is a questionnaire, which has an Item Objective Congruence (IOC) value ranging from 0.60 to 1.00. The statistical methods used for data analysis include mean, standard deviation, and priority needs index (PNI Modified) for ranking the necessary requirements. And Matrix Analysis.

The research findings indicate that 1) the current situation is at a level needing improvement ($\bar{X}$ = 3.43, S.D. = .154) the overall desired situation is at a high level ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = .385). 2) Concerning the necessary requirements for enhancing the quality of education in these institutions, it was found that the overall necessity level has a $PNI_{Modified}$ = 0.32. The needs are ranked from highest to lowest as follows: Management, Material, Man, and Money. And the results of the Matrix Analysis indicate that the strengths of the institution are in quadrant 2 across all four areas.

The quality of education is at a moderate level, while expectations are high, indicating a clear need for development. Key factors include people, finance, materials, and management. Additionally, it is essential to establish a network of collaboration among educational institutions and promote the use of technology for modern development

Keywords: Collaboration; Management; Needs; Educational Quality Development

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีความใฝ่รู้ และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (กริช ธีรารัง, 2563) โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางสนับสนุนและตัดสินใจในกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จ จนทำให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาที่เข้มแข็ง อันเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และองค์กรภายนอกเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในรูปแบบใหม่ ที่จะช่วยให้สามารถดึงศักยภาพของทุกฝ่ายมาร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่โรงเรียนหลายแห่งประสบปัญหาเรื่องนักเรียนมีจำนวนลดลง ทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น รวมทั้งการขาดแคลนครูและงบประมาณ (ศักรินทร์ สมพิศนภา, 2565) รวมทั้งมีโรงเรียนขนาดกลาง คือ มีนักเรียนจำนวน 120 - 719 คน มีปัญหาเช่นเดียวกัน ดังผลการวิจัยของพระพงศธร ประมวลการ (2561) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1 มีปัญหาระดับมากทุกด้าน ที่มากที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ อันส่งผลให้คุณภาพการศึกษา ลดลง แม้ว่าจะมีแผนพัฒนาและการจัดกลุ่มโรงเรียนเพื่อเพิ่มความร่วมมือในการบริหาร และการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่หลากหลาย แต่การบริหารที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้นที่เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น การวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาและความต้องการ (จำเป็น) ของสถานศึกษา จะเป็นรากฐานที่สำคัญของการบริหารการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ต้องศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริง ๆ ตามหลักการบริหาร คือ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน พัสดุและครุภัณฑ์ รวมทั้งรูปแบบการบริหาร และความคาดหวังที่ต้องการ เฉพาะพื้นที่มาวิเคราะห์เพื่อหาความต้องการจำเป็น (need assessment) เรื่องใดที่มากที่สุด ลดหลั่นกันลงมา จะเป็นพื้นฐานในการออกแบบการบริหารที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน หรือ ชุมชนที่มีโรงเรียนเป็นฐาน

ความต้องการจำเป็นจึงเป็นการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ เพื่อหาความสำคัญสูงสุด ลดหลั่นกันลงมา เพื่อจะได้พัฒนาได้ตรงกับความต้องการ จากสภาพเป็นจริงที่พบในปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต จะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการศึกษาในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบใหม่ ภายหลังผลกระทบจาก โรค Covid – 19 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีผลกระทบและความท้าทายทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปัญหาการวิจัยที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า 1) คุณภาพการศึกษาลดลง โรงเรียนขนาดเล็กและกลางประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ขาดแคลนทรัพยากร พบปัญหาจำนวนนักเรียนลดลง ขาดแคลนครู และงบประมาณไม่เพียงพอ 3) ความจำเป็นในการร่วมมือ การพัฒนาต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง 4) การวิเคราะห์บริบท การศึกษาความต้องการและบริบทที่แท้จริงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา และ 5) ตอบสนองต่อความท้าทาย ควรวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อให้การพัฒนาตรงตามความต้องการจริงในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องเร่งด่วน ในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ที่เดิมเรียกว่าการสร้างเครือข่ายซึ่งยังไม่พอ โดยจำเป็นต้องมีการพัฒนาการบริหารความร่วมมือ คือ ต้องเป็นเรื่องของการบริหาร ซึ่งรูปแบบการบริหารแบบความร่วมมือ ได้ถูกนำมาใช้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (อุดมสิน คันธภูมิ, 2558, ศักรินทร์ สมพิศ, 2565, บุญเลิศ แก้วคำ, 2562) ในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ ญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น (เทียน ทองแก้ว, 2566) ก็ใช้ระบบการบริหารแบบความร่วมมือ ใช้หลายความคิด หลายพลังร่วมงาน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การบริหารความร่วมมือ ความต้องการจำเป็น เป็นพื้นฐานในการวิจัยหรือการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา เช่น งานวิทยานิพนธ์ของ เขาวลิต ยิ้มแย้ม (2566) เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ศึกษาความต้องการจำเป็น

คือ การหาปัญหาและแนวทางแก้ไข เป็นต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 ยังไม่พบการนำกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านจำนวนครูและบุคลากร และยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบท

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางของสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง รวมทั้งความต้องการจำเป็น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคาดหวังว่าจะนำไปทดลองปฏิบัติใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความร่วมมือในมิติใหม่ ของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

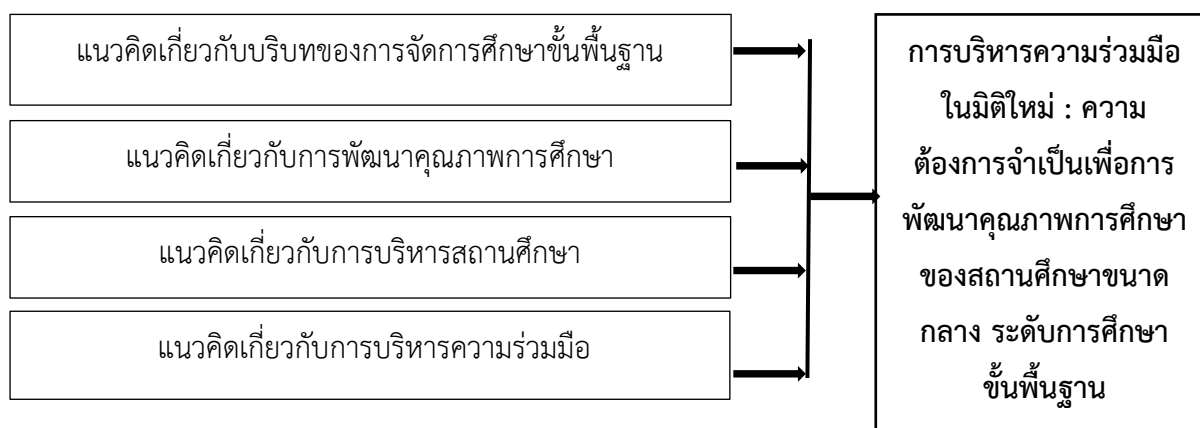
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอรายละเอียดสำคัญ ดังนี้ บริบทของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความร่วมมือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยการบริหารความร่วมมือในมิติใหม่ ความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 จำนวน 322 คน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 จำนวน 4,742 คน รวมจำนวน 5,064 คน ปีการศึกษา 2566 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 , 2566)

จากประชากรนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบจัดชั้น (Stratified sampling) ตามขั้นตอนดังนี้ 1) แบ่งชั้นประชากรออกเป็นชั้นตามลักษณะกลุ่มโรงเรียน 2) สุ่มเลือกจากแต่ละชั้น โดยหลังจากการแบ่งชั้น ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเลือกผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจากแต่ละชั้น โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ โดยใช้เลขสุ่ม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากประชากรทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่ได้จึงประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 222 คน และครูผู้สอน จำนวน 370 คน รวมเป็น 592 คน ซึ่งมีการกระจายตัวอย่างเหมาะสมตามลักษณะของประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี เขต 1-3 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน จำนวน 29 ข้อ

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับองค์ประกอบการบริหารความร่วมมือในมิติใหม่ : ความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นนำร่างแบบสอบถาม ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอก โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง จากนั้นนำผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา alpha coefficient : α ของ Cronbach โดยค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ในการวิเคราะห์จะต้องมีค่า 0.80 ขึ้นไป (บุญจันทร์ สีสันต์, 2563) ซึ่งผล

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.964 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่ามาตรฐาน จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามส่งไปยังผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 222 คน และครูผู้สอน จำนวน 370 คน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 รวม 592 คน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการแจกด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ระหว่างวันที่ 4-15 มีนาคม 2567 หลังจากส่งไปแล้ว เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 578 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.64 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าร้อยละและแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค PNI_{Modified} ($PNI = (I - D) / D$) และ Matric analysis (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) และใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย และตรวจสอบผลการประเมินผลความต้องการจำเป็น ด้วยนักคอมพิวเตอร์ 4 คน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 578 คน คิดเป็นร้อยละ 97.64 และผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	สภาพที่เป็นจริง				สภาพที่คาดหวัง				PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
1. ด้านคนหรือบุคคล (Man)	3.42	.233	ปานกลาง	2	4.48	.394	มาก	4	0.30	3

รายการ	สภาพที่เป็นจริง				สภาพที่คาดหวัง				PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
2. ด้านเงินหรือ งบประมาณ (Money)	3.62	.258	มาก	1	4.57	.419	มากที่สุด	2	0.26	4
3. ด้านวัสดุสิ่งของ และวัสดุอุปกรณ์ (Material)	3.32	.207	ปานกลาง	4	4.55	.493	มากที่สุด	3	0.37	2
4. ด้านการบริหาร จัดการ (Management)	3.35	.199	ปานกลาง	3	4.60	.411	มากที่สุด	1	0.38	1
เฉลี่ย	3.43	.154	ปานกลาง	-	4.55	.385	มากที่สุด	-	0.32	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.43, S.D. = .154) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) มีสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = .258) รองลงมา คือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.42, S.D. = .233) ลำดับที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ (Management) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.35, S.D. = .199) และด้าน ที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.32, S.D. = .207)

เมื่อพิจารณาผลรวมของสภาพที่คาดหวังเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = .385) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ (Management) มีสภาพที่คาดหวัง มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = .411) รองลงมาคือ ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = .419) และลำดับที่ 3 คือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = .493) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = .394)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลรวมของทุกด้าน โดยรวมมีค่า PNI = 0.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการบริหารจัดการ (Management) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 1 (PNI = 0.38) รองลงมาคือ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) (PNI = 0.37) ลำดับที่ 3 คือ ด้านคนหรือบุคคล (Man) (PNI = 0.30) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) (PNI = 0.26)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ยังพบว่า ด้านคนหรือบุคคล (Man) สภาพที่เป็นจริงเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายข้อพบว่า ภาวะผู้นำแบบความร่วมมือ มีสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .419) รองลงมาคือ สถานศึกษาควรมีตัวแทนผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .455) และลำดับที่ 3 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .484) และข้อที่มีลำดับท้ายสุดในด้านคนหรือบุคคล (Man) คือ สถานศึกษาควรมีตัวแทนอาจารย์มหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = .767)

เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวังเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้านคนหรือบุคคล (Man) รายข้อพบว่า ภาวะผู้นำแบบความร่วมมือ มีสภาพที่คาดหวังมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = .497) รองลงมาคือ การสร้างความไว้วางใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .529) และลำดับที่ 3 คือการรับฟังความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = .599) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ สถานศึกษาควรมีตัวแทนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .972)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้านคนหรือบุคคล (Man) รายข้อพบว่า การรับฟังความคิดเห็น มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 1 (PNI = 0.45) รองลงมาคือ การสร้างความไว้วางใจ (PNI = 0.43) ลำดับที่ 3 คือ สถานศึกษาควรมีสถานศึกษาอื่นมาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ (PNI = 0.39) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ สถานศึกษาควรมีตัวแทนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ และสถานศึกษาควรมีตัวแทนผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่มาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ (PNI = 0.21)

ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) พบว่า สภาพที่เป็นจริงเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายข้อพบว่า บริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินร่วมกัน มีสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .414) รองลงมาคือ บริหารด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .492) และลำดับที่ 3 การจัดตั้งกองทุนสนับสนุน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = .677) และข้อที่มีลำดับท้ายสุดในด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) คือ การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = .469)

เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวังเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) รายข้อพบว่า การวางแผนการใช้งบประมาณ มีสภาพที่คาดหวัง มากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = .444) รองลงมาคือ การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = .461) และลำดับที่ 3 คือ บริหารด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบ

ได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = .462) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = .730)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) รายข้อพบว่า การวางแผนการใช้งบประมาณ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 1 (PNI = 0.43) รองลงมาคือ การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (PNI = 0.41) ลำดับที่ 3 คือ บริหารด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ (PNI = 0.30) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ บริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินร่วมกัน (PNI = 0.16)

ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) พบว่า สภาพที่เป็นจริงเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายข้อพบว่า ความรับผิดชอบในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ร่วมกัน มีสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = .491) รองลงมาคือมีผู้รับผิดชอบในการดูแลวัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นส่วนร่วมให้เป็นไปตามระเบียบ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.37, S.D. = .483) และลำดับที่ 3 ร่วมกันสนับสนุนปัจจัยหรือจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.35, S.D. = .476) และข้อที่มีลำดับท้ายสุดในด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) คือ มีระบบและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.00, S.D. = .506)

เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวังเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) รายข้อพบว่า มีผู้รับผิดชอบในการดูแลวัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นส่วนร่วมให้เป็นไปตามระเบียบ มีสภาพที่คาดหวัง มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = .523) รองลงมาคือ มีระบบและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = .508) และลำดับที่ 3 คือ ความรับผิดชอบในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ร่วมกัน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = .607) และร่วมกันสนับสนุนปัจจัยหรือจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = .672)

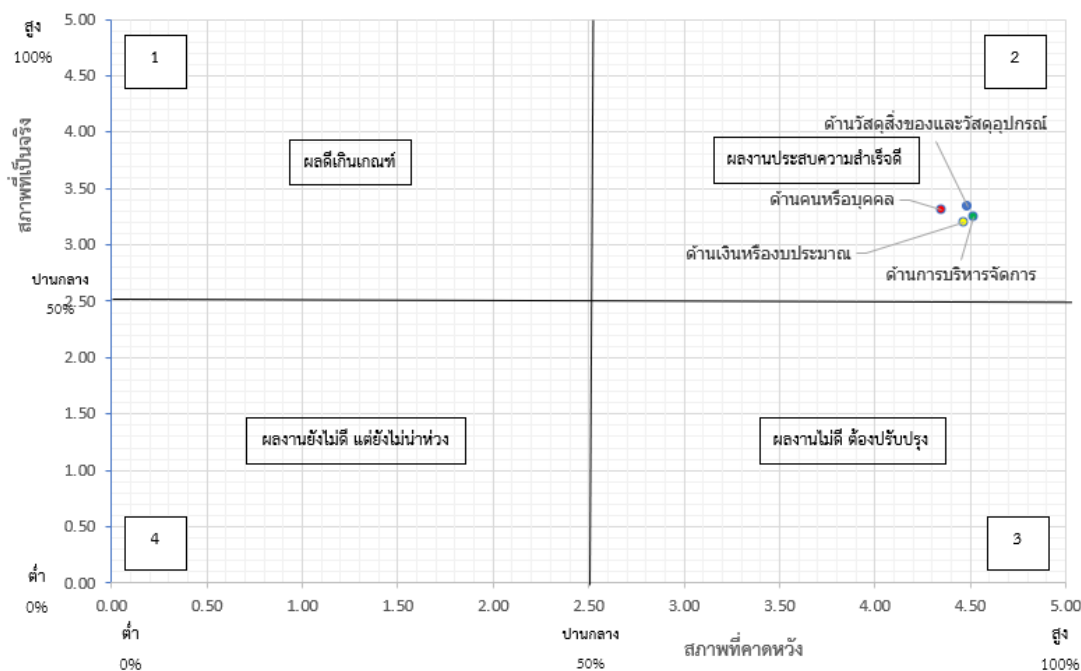
เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) รายข้อพบว่า มีระบบและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 1 (PNI = 0.51) รองลงมาคือ มีผู้รับผิดชอบในการดูแลวัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นส่วนร่วมให้เป็นไปตามระเบียบ (PNI = 0.38) ลำดับที่ 3 คือ ร่วมกันสนับสนุนปัจจัยหรือจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน (PNI = 0.34) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ ความรับผิดชอบในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ร่วมกัน (PNI = 0.24)

ด้านการบริหารจัดการ (Management) พบว่า สภาพที่เป็นจริงเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายข้อพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการแบบความร่วมมือ มีสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = .408) รองลงมาคือ การบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ (Creativity) อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.69, S.D. = .552) และลำดับที่ 3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาของความร่วมมือ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.66, S.D. = .568) และข้อที่มีลำดับท้ายสุดในด้านการบริหารจัดการ (Management) คือ การสร้างบรรยากาศในการทำงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.02, S.D. = .736)

เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวังเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้านการบริหารจัดการ (Management) รายข้อพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการแบบความร่วมมือ มีสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = .408) รองลงมาคือ การบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ (Creativity) อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.69, S.D. = .552) และลำดับที่ 3 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาของความร่วมมือ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.66, S.D. = .568) และข้อที่มีลำดับท้ายสุดในด้านการบริหารจัดการ (Management) คือ การสร้างบรรยากาศในการทำงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.02, S.D. = .736)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้านการบริหารจัดการ (Management) รายข้อพบว่า การกระจายหรือมอบหมายในการบริหารความร่วมมือ (Delegation) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นลำดับที่ 1 (PNI = 0.57) รองลงมาคือ การติดตาม ประสานงาน การดำเนินงานตามทิศทางหรือแผนงาน (Coordination) (PNI = 0.55) ลำดับที่ 3 คือ การสร้างบรรยากาศในการทำงาน (PNI = 0.53) และข้อที่มีลำดับท้ายสุด คือ การบริหารความร่วมมือในรูปแบบใหม่ (Creativity) (PNI = 0.21)

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์เมทริกซ์ ระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง โดยพิจารณาจุดตัดที่ 3.50 (จากระบบ 5 ระดับ) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 2 ตารางเมทริกซ์ ระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง

จากภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงให้เห็นว่าจุดแข็งของสถานศึกษาอยู่ที่ ช่อง 2 คือ ด้านคนหรือบุคคล ด้านเงินหรืองบประมาณ ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ สำหรับความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการจำเป็น มากเป็นอันดับ 1 คือ ด้านการบริหารจัดการ ที่มีสภาพความเป็น จริง อันดับ 3 และสภาพความคาดหวังมากที่สุด อันดับ 1

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย ตามผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็น (PNI) เพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคนหรือบุคคล (Man) พบว่า สภาพที่ เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = .154) เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .385) และมีค่า PNI = 0.32 อาจเนื่องจาก การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แม้ว่าจะมีการบริหารเป็นกลุ่มโรงเรียน หรือเครือข่ายก็ตาม ผลจากสภาพความเป็นจริงค่าเฉลี่ยภาพรวมยังอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสถานศึกษาขนาดกลางแต่ละ แห่งก็มีบริบท และสิ่งแวดล้อมต่างกัน แนวทางการบริหารต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด แสดงว่ามีความจำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่สำคัญเป็นลำดับ

ต้น ๆ ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็น การสร้างความไว้วางใจ และสถานศึกษาควรมีสถานศึกษาอื่นมาร่วมมือในการบริหารความร่วมมือ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2559) ที่พบว่า องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 3) การมีส่วนร่วม 4) ความไว้วางใจ 5) การสร้างความตระหนักร่วม 6) การสร้างพันธมิตร 7) การปฏิบัติกิจกรรมร่วม และ 8) การตัดสินใจร่วม

ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) พบว่า สภาพที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = .258) เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = .419) และมีค่า PNI = 0.26 อาจเนื่องจาก การพัฒนาการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษาขนาดกลาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการจำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่สำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ได้แก่ การวางแผนการใช้งบประมาณ การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และบริหารด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศักรินทร์ สมพิศนภา (2565) ที่พบว่า สภาพปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมี 3 ด้าน คือ 1) ปัญหาขาดแคลนครู 2) ปัญหาด้านงบประมาณ 3) ปัญหาการจัดการเรียนการสอน

ด้านวัสดุสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ (Material) พบว่า สภาพที่เป็นจริง โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.32, S.D. = .207) เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = .493) และมีค่า PNI = 0.37 ปัจจัยที่สำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ได้แก่ มีระบบและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกัน มีผู้รับผิดชอบในการดูแลวัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นส่วนร่วมให้เป็นไปตามระเบียบ และร่วมกันสนับสนุนปัจจัยหรือจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเลิศ แก้วคำ (2562) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบการบริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กิจกรรมร่วมกันทำ 2) การพัฒนาคุณภาพ 3) การใช้เทคโนโลยี 4) เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม และ 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ด้านการบริหารจัดการ (Management) พบว่า สภาพที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.35, S.D. = .199) เมื่อพิจารณาสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = .411) และมีค่า PNI = 0.37 อาจเนื่องจาก ปัจจัยที่สำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ได้แก่ การกระจายหรือมอบหมายในการบริหารความร่วมมือ การติดตาม ประสานงาน การดำเนินงานตามทิศทางหรือแผนงาน และการสร้างบรรยากาศในการทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยอุดมสิน คันธภูมิ (2558) องค์ประกอบหลักคือ 1) การร่วมตระหนักและรับรู้ปัญหา 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมปฏิบัติตามแผน 4) การร่วมประเมินผล และ 5) องค์ประกอบด้านคุณภาพผู้เรียน

ในภาพรวมสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี รวมทั้งความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะการบริหารรูปแบบใหม่ เช่น การบริหารความร่วมมือต่อไป

จากผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ นำมาสังเคราะห์ได้ดังนี้ 1) ความแตกต่างระหว่างสภาพจริงและคาดหวัง พบว่า คุณภาพการศึกษาในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ความคาดหวังอยู่สูง แสดงถึงความต้องการพัฒนาชัดเจน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา ประกอบด้วย คน (Man) คือ ความร่วมมือและการรับฟังความคิดเห็น เงิน (Money) คือ การใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ วัสดุ (Material) คือ การบริหารจัดการวัสดุอย่างเหมาะสม และการบริหารจัดการ (Management) คือ การกระจายภารกิจและสร้างบรรยากาศที่ดี 3) การบริหารความร่วมมือ ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ 4) ความต้องการการพัฒนาที่ทันสมัย การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี และ 5) แนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการพัฒนา ในการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปสู่การพัฒนานโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลางในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 นำผลการศึกษาความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาเป็นรูปแบบและแนวทางการบริหารความร่วมมือของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 นำผลการวิจัยความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปกำหนดเป็นแนวนโยบายการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลาง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารความร่วมมือในมิติใหม่: ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก หรือ ขนาดใหญ่ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาสถานศึกษาตรงกับความต้องการของสถานศึกษาขนาดเล็ก หรือ ขนาดใหญ่ต่อไป

2.2 ควรศึกษารูปแบบและแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2556).**หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**. นครปฐม : สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.

- กริช ธีรางศ.(2563).แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 กาฬสินธุ์.ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและ
พัฒนาการศึกษา.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ชาวลิต ยิ้มแย้ม. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เทือน ทองแก้ว. (2566). การศึกษาดูงานมหาวิทยาลัยเดล ทู ประเทศญี่ปุ่น. ภาควิชานโยบายการจัดการและ
ภาวะผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญจันทร์ สีสันต์. (2563). วิจัยวิทยทางการบริหารการศึกษา.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ : เซอร์วิส ซัพพลาย.
- บุญเลิศ แก้วคำ.(2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พระพงศธร ประมวลการ. (2561). สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. วารสาร มมร. ถิ่นนาวิชาการ, 7(1),1-9.
- วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการยกระดับคุณภาพ
การศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน .
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศักรินทร์ สมพิศนภา. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศักรินทร์ สมพิศนภา. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต1. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566
– 2570. ชลบุรี : กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (2566).แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566
– 2570. ชลบุรี : กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (2566).แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566
– 2570. ชลบุรี : กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2554).คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริม
ศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.(2557). สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ
สามระดับมัธยมศึกษา พ.ศ 2554-2557.กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
การศึกษา.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดมสิน คันธภูมิ. (2558). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับ
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.